

GELDERLAND SPORT! 2024 – 2040

Gezamenlijk ambitiedocument van:

September 2024

Gelderse Sport Federatie

topsport GELDERLAND

provincie Gelderland

VOORWOORD

De sportsector is een mooie sector om in en voor te werken. Mensen zijn enthousiast en hebben veel plezier als ze aan het sporten zijn. Het geeft een enorme voldoening om te kijken naar al die lachende en genietende mensen die aan het sporten zijn en te weten dat we daar ons steentje aan hebben mogen bijdragen.

Sport verdient deze aandacht. Want hoewel sport jarenlang is gezien als tijdverdrijf en bestempeld als een van onze belangrijkste bijzaken, komen we er steeds meer achter dat we sport moeten beschouwen als een maatschappelijke noodzaak. Zonder sport zou voor velen van ons het leven er een stuk minder aantrekkelijk uitzien.

En sporten is iets waar je je hele leven plezier van kunt hebben. Als kind, spelend op een trapveldje, met je vrienden spelend in een team of als oudere gezellig een rondje fietsen. Sporters leven langer en hebben vaker een rijk sociaal leven. Kortom, met sport is veel te winnen!

Wij zijn er trots op dat wij kunnen en mogen bijdragen aan het versterken van de Gelderse sport. Wij willen onze krachten bundelen omdat wij denken zo meer impact te kunnen maken. Dit ambitiedocument is het resultaat van een inspirerend traject waar wij er steeds meer van overtuigd raakten dat onze samenwerking weliswaar beter kon, maar vooral ook noodzakelijk is om die impact te genereren die de Gelderse sport verdient.

Wij zien dit ambitiedocument als een belangrijke mijlpaal in onze samenwerking. Als startpunt om samen met al onze partners aan de slag te gaan én om met sport de inwoners van Gelderland te raken en te bewegen.

Helga Witjes, gedeputeerde provincie Gelderland
Tjienta van Pelt, directeur-bestuurder Gelderse Sport Federatie
Cynthia de Jager, voorzitter Topsport Gelderland

INHOUD

1.	**Inleiding**	**4**
	Gelderland Sportprovincie	4
	Onze ambitie	4
2.	**Uitdagingen en kansen**	**5**
	Onze uitdagingen en kansen	5
	Onze toegevoegde waarde	6
	Onze unieke kwaliteiten	6
	Samen kom je verder: Gelders Sportakkoord	7
3.	**Aanpak voor de komende jaren**	**9**
4.	**Samenwerking GSF, TG en provincie Gelderland**	**10**
	Waarom meer samenwerken?	10
	Hoe versterken we onze samenwerking?	10
5.	**Gelders netwerk van de sport**	**13**
	Versterken samenwerking tussen gemeenten op bestuurlijk niveau	13
	Doorontwikkelen van het Gelders Sportakkoord	13
	Participatie bedrijfsleven	14
	Beter gebruik van Europese en landelijke fondsen en subsidies	14
6.	**Thematische aanpak**	**15**
	Thema 1: Inclusie en diversiteit	16
	Thema 2: Sociaal veilige sport	17
	Thema 3: Vitale sportaanbieders	18
	Thema 4: Vaardig in bewegen	19
	Thema 5: Ruimte voor sport en bewegen	20
	Thema 6: Maatschappelijke waarde van topsport	21
	Thema 7: Gezond met sport en zorg	22

INLEIDING

GELDERLAND SPORTPROVINCIE

Sport en bewegen zijn van groot maatschappelijk belang. Het zorgt voor een rijk verenigingsleven, verbindt mensen en verbetert de gezondheid. Ook is het een praktische manier om te leren respectvol met elkaar om te gaan. Het maakt Gelderland tot een aantrekkelijke plek om te wonen, ontspannen, werken (vestigingsklimaat) en te recreëren. Iets meer dan de helft van de bevolking sport ten minste één keer per week en Gelderse sporters kennen veel internationaal succes. Sport verbindt mensen, geeft plezier en brengt hen zowel letterlijk als figuurlijk in beweging.

Toch is sport niet voor iedereen bereikbaar. In de openbare ruimte zijn steeds minder mogelijkheden om te bewegen, te spelen en te sporten. De sportdeelname van mensen met een beperking ligt fors lager dan gemiddeld en er zijn grote verschillen in sportdeelname tussen hoge en lage inkomensgroepen en opleidingsniveaus. Sporten lijkt nog steeds een voorrecht en geen basisrecht.

In het huidige coalitieakkoord van provincie Gelderland (2023-2027 “Gelderland gewoon doen”) wordt in hoofdstuk drie de ambitie weergegeven om het sportbeleid voort te zetten. Gedeputeerde Staten (GS) willen in deze coalitieperiode meer nadruk leggen op de verbinding tussen topsport en breedtesport, het creëren van sport- en spelvriendelijke buitenruimte, het bevorderen van gehandicaptensport (parasport) en sport als middel om de leefbaarheid van de samenleving te versterken.

De sportsector is kwetsbaar en hangt af van de inzet van vrijwilligers en vooral de breedtesport heeft beperkte financiële middelen. Ook is het loopbaanperspectief van de professionals in de breedtesport nog niet erg goed, met als gevolg dat er uitstroom van vakmensen is.

Wij willen dan ook de sportsector in Gelderland verbeteren en versterken. Daarom werken provincie Gelderland, Gelderse Sport Federatie (GSF) en Topsport Gelderland (TG) samen aan een toekomst-bestendige sportsector die voor iedereen toegankelijk is, grote groepen mensen inspireert en bijdraagt aan een gezonde leefstijl. Daarbij is dit ambitiedocument ons gezamenlijk vertrekpunt.

ONZE AMBITIE

> **We bundelen onze krachten voor maximale impact en we laten zien wat de kracht van sport voor Gelderland is. We zijn en blijven dé sportprovincie van Nederland waar iedere Gelderlander kan sporten zoals hij of zij dat wil.**

ONZE UITDAGINGEN EN KANSEN

De sportsector kent de komende jaren de volgende uitdagingen:

We bewegen steeds minder
De Nederlander is Europees kampioen zitten. Obesitas, diabetes en daaraan verwante ziektes nemen sterk toe. De oplossing is een gezondere leefstijl, meer bewegen en gezonder eten. Sport kan bijdragen aan een gezonde leefstijl. Sporten is een middel om bewegen leuk te laten zijn. Door het geven van het goede voorbeeld van onze toppers kunnen we mensen bewegen hun leefgewoonten aan te passen.

Nog niet iedereen doet mee
De Social Return On Investment (SROI) van sport en bewegen in Nederland komt uit op 2,76. Dat betekent dat de maatschappelijke opbrengst van sport en bewegen 2,76 keer hoger is dan de kosten. Die positieve opbrengst komt bijvoorbeeld door gezondheidswinst, een hogere levensverwachting en lagere zorgkosten. Maar ook in lager ziekteverzuim op de arbeidsmarkt en een hogere kwaliteit van leven. Als iemand voldoet aan de beweegrichtlijnen, heeft hij of zij minder kans op verschillende fysieke en psychische aandoeningen. Daarom is het van belang dat iedereen kan sporten. Maar voor veel mensen is sport niet vanzelfsprekend. Bijvoorbeeld voor mensen met een (lichamelijke) beperking of voor mensen met een lage sociaal economische positie (SEP).

De motorische vaardigheid van de jeugd gaat steeds meer achteruit
Als kinderen beweegvaardig zijn, is dat een belangrijke voorspeller voor een actieve en gezonde levensstijl. In het basisonderwijs sporten 180.000 kinderen met een frequentie van 100%. Waar kinderen vroeger nog 30 uur per week buiten speelden, is dat nu slechts 6 uur. Een feit is dat 17% van de kinderen niet meer buiten speelt, terwijl het schermgebruik steeds meer toeneemt.

Organisatiekracht bij de breedtesport neemt af
Aan vrijwilligersorganisaties zoals sportverenigingen worden steeds meer eisen vanuit de maatschappij gesteld, zoals een veilige sportomgeving, privacywetgeving, pedagogische kwaliteiten en het omgaan met kwetsbare doelgroepen. Dit vraagt om meer professionaliteit. Tegelijk zien we dat professionals vroegtijdig uit de sportsector uitstromen omdat er weinig loopbaanperspectief is. De samenwerking tussen alle professionals, zoals buurtsportcoaches met topsportcoaches, docenten lichamelijke opvoeding met trainers op sportverenigingen, is niet optimaal. Daarnaast kan de samenwerking tussen de verschillende organisaties binnen de sport beter benut worden.

Meer ruimte voor een gezonde leefstijl
De openbare ruimte vervult een groot aantal functies waarbij de ruimte voor bewegen en sporten in de knel komt. Een meer gezonde woon- en leefomgeving draagt bij aan de gezondheid van Gelderse inwoners. Het gaat daarbij zowel om het realiseren van een meer sportieve inrichting van de openbare ruimte, als om maatregelen op het snijvlak van sport, leefstijl en gezondheid. Wie regelmatig buiten beweegt en sport, voelt zich gelukkiger en gezonder.

De aantrekkingskracht van topsport kan nog beter worden benut om mensen van jong tot oud te inspireren, maar lijkt steeds meer alleen toegankelijk te worden voor welgestelden. Tegelijkertijd zien we ook de tegenstelling tussen arm en rijk toenemen. Kinderen met een lage sociaal-economische positie hebben minder kans om topsporter te worden.

De verbindende kracht van sport beter benutten
Er is veel verkokering, terwijl sport en bewegen bij uitstek raakvlakken heeft met wonen, leefbaarheid, ruimtelijke inrichting, gezondheid, mobiliteit, onderwijs, recreatie en duurzaamheid. De uitdaging is om het sportbeleid te laten starten vanuit een samenhangende aanpak.

De sportsector is zich onvoldoende bewust van zijn meerwaarde
De invloed van sport op maatschappelijk welzijn is enorm, het bevordert een gezonde leefstijl, geeft plezier en ontspanning en zorgt voor verbinding tussen groepen die elkaar in het dagelijkse leven niet vanzelfsprekend tegenkomen. Tegelijk zien we dat de sportsector zichzelf de belangrijkste maatschappelijke 'bijzaak' noemt in plaats van een maatschappelijke noodzaak. Sport moet meer zijn maatschappelijke waarde laten zien. Het heeft een rijke historie en een kansrijke toekomst. Wij kunnen de gemeenschapskracht van sport bundelen en benutten voor tal van maatschappelijke opgaven.

Conclusie
Uit bovenstaande uitdagingen blijkt dat sport nog niet voor iedereen bereikbaar is. De sportdeelname van mensen met een beperking ligt aanzienlijk lager dan gemiddeld en er zijn grote verschillen in sportdeelname tussen hogere en lagere inkomensgroepen en opleidingsniveaus. Sport lijkt eerder een voorrecht dan een basisrecht te zijn. De sportsector is kwetsbaar, afhankelijk van de inzet van vrijwilligers en heeft beperkte financiële middelen. Ook is er aandacht nodig voor verbetering van een veilig sportklimaat in de top- en breedtesport. Tot slot zou de sportsector zich meer bewust mogen zijn dat sport niet de belangrijkste bijzaak is, maar een maatschappelijke noodzaak.

ONZE TOEGEVOEGDE WAARDE

Voor de sport ligt onze gezamenlijke toegevoegde waarde op provinciaal niveau vooral bij:

- het versterken van de samenwerking, (boven)lokaal, (boven)regionaal en tussen de verschillende sectoren, zoals het ondersteunen van kleinere gemeenten bij beleidsontwikkeling en het bevorderen van samenwerking tussen gemeenten;
- kleinere doelgroepen: het aantal talenten en mensen met een beperking is binnen een gemeente meestal zo laag dat een bovenlokale aanpak vereist is;
- ruimtelijke vraagstukken: inrichten van een beweegrijke leefomgeving in balans met de natuur en gebouwde omgeving. Met de Omgevingsvisie kan de provincie hier invloed op uitoefenen. Via natuurbeheer en recreatie en toerisme heeft de provincie directe invloed op de inrichting van het buitengebied;
- belangenbehartiging op landelijk niveau;
- (financiële) ondersteuning van bovenlokale (top)sportactiviteiten en innovaties op het snijvlak sport, bewegen, ruimte en gezondheid.

ONZE UNIEKE KWALITEITEN

TG is een inhoudelijke autoriteit op het gebied van talentontwikkeling, met kennis en kunde over sport, een veilig sportklimaat, de laatste trends en ontwikkelingen en methodieken. Ze zijn de partij voor de generieke ondersteuning van talentvolle jonge sporters, hun ouders, coaches, talentprogramma's en onderwijs-instellingen. Ze zorgen door topsport en breedtesport die inspireert niet alleen voor verbinding met het onderwijs, maar ook voor de aansluiting met het bedrijfsleven. TG heeft een goed overall-beeld van de sport van het onderwijs tot aan topsport en zij zien de gevolgen van het feit dat steeds minder Gelderlanders sporten. Tevens is het netwerk van TG in de sport en in de grote steden sterk.

De GSF gelooft dat sport en bewegen de sleutel is naar een fit, vitaal en sociaal leven, zowel oplossingsgericht als preventief. Ze versterkt regio's, gemeenten, verenigingen en organisaties in Gelderland, zodat het voor iedereen mogelijk wordt om samen en met plezier te bewegen en te sporten, ongeacht leeftijd, achtergrond of fysieke capaciteit. De realisatiekracht van de GSF gaat verder dan alleen het faciliteren en organiseren van sport- en beweegparticipatie met inzet van buurtsportcoaches in gemeenten en onderwijs. Ze raakt aan de kern van maatschappelijke en sportieve ontwikkeling binnen Gelderland. De GSF faciliteert en initieert verbinding tussen diverse stakeholders, beleidsterreinen en maatschappelijke thema's, zoals leefbaarheid, participatie en gezondheid.

Als bruggenbouwer pakt de GSF onder andere een kartrekkersrol in het Gelders Sportakkoord en het Jeugdfonds Sport & Cultuur Gelderland en is ze de spelmaker van maatschappelijke impact rond topsportevenementen, zoals het WK Volleybal in 2022 en het EK Atletiek 2025.

Het team sport van provincie Gelderland heeft een brede blik op sport, maar weet ook wat er speelt binnen andere sectoren, zoals mobiliteit, natuur, ruimte, (circulaire-)economie, duurzaamheid, landelijke gebied en leefbaarheid. Als middenbestuur heeft de provincie een belangrijke positie in de relatie met landelijke en lokale overheden. Ook heeft de provincie een netwerk binnen de landelijke sport (koepels, ministerie van VWS, etc.) en maatschappelijke organisaties. De basis voor deze positie is gelegen in de rijke kennis en ervaring die het team heeft opgebouwd rondom de maatschappelijke vraagstukken in de sport.

Gelders Sportakkoord verbindt

SAMEN KOM JE VERDER: GELDERS SPORTAKKOORD

TG, GSF en team Sport van de provincie werken alle drie aan het versterken van de sport in Gelderland. Elk vanuit een eigen rol en gebruik makend van ieders specifieke kwaliteiten. In de afgelopen jaren hebben we laten zien van belangrijke toegevoegde waarde te zijn voor de Gelderse sport.

Tegelijk constateren we dat we beter en op meer onderdelen kunnen samenwerken. We merken dat partijen niet altijd weten met wie ze zaken moeten doen, we soms werkzaamheden dubbel doen, we elkaars kennis en kwaliteiten niet altijd voldoende benutten en we grotendeels hetzelfde netwerk onderhouden, maar daar gezamenlijk onvoldoende meerwaarde uit halen.

Door onze samenwerking te verbeteren, vergroten we onze impact en slagvaardigheid in Gelderland. Daarmee inspireren we andere (sport)organisaties om met ons mee te doen, samen in het Gelders Sportakkoord. Zo bouwen we samen aan een krachtig sportecosysteem voor Gelderland.

NETWERKFESTIVAL GELDERS SPORTAKKOORD

AANPAK VOOR DE KOMENDE JAREN

Op basis van de hiervoor genoemde analyse van uitdagingen en kansen zijn we gekomen tot een gezamenlijke aanpak voor de komende jaren. Deze richt zich op:

1. Versterken van de samenwerking tussen GSF, TG en provincie Gelderland.
2. Gelders Netwerk van de sport.
3. Thematische aanpak: uitvoering via de thema's van het Nationale Sportakkoord.

Op basis van deze hoofdlijnen stellen we ieder jaar een jaarplan op waarin de activiteiten voor dat jaar worden opgenomen.

SAMENWERKING GSF, TG EN PROVINCIE GELDERLAND

WAAROM MEER SAMENWERKEN?

We willen als drie organisaties meer samenwerken. Onze impact en slagvaardigheid in Gelderland vergroten we door onze krachten meer te bundelen. Wij willen daarmee voortrekker zijn in Gelderland en nodigen en dagen andere (sport)organisaties in Gelderland uit om ons voorbeeld te volgen en met ons mee te doen. Zo bouwen we samen aan een krachtig sportecosysteem voor Gelderland.

In onze samenwerking stellen we leren centraal door op alle niveaus ‘leren en doen’ te combineren. Want je leert problemen en oplossingen vaak pas kennen als je ermee aan de slag gaat. Als sportprofessionals in een veilige omgeving nog meer met en van elkaar leren wat werkt en wat niet, maken we meer impact voor de Gelderse inwoners.

Proces tot nu toe
Sinds november vorig jaar zijn we gestart met een verkenning hoe onze samenwerking te versterken. Dat hebben we gedaan langs vier lijnen:

1. Gezamenlijke ambities. Wat willen we met elkaar bereiken en voor wie?
2. De spelregels en het samenspel met elkaar formuleren. Wat is ons gezamenlijk kader en vertrekpunt? Hoe gaan we met elkaar samenwerken? En welke afspraken maken we daarover?
3. Onderlinge relaties. Elkaar beter leren kennen.
4. Het opstellen van een gezamenlijk ambitiedocument inclusief samenwerkingsafspraken dat dient als vertrekpunt.

HOE VERSTERKEN WE ONZE SAMENWERKING?

Samen leren; zonder leren, geen presteren

Plannen, doen, reflecteren, leren en bijstellen: we vertrekken vanuit een gezamenlijk kader en duidelijke doelstellingen; vastgelegd in dit ambitiedocument. We stellen op basis daarvan een jaarlijks activiteiten-plan op en gaan daarmee aan de slag. We bewaken ieder kwartaal de voortgang en stellen onze aanpak bij waar nodig op basis van bereikte resultaten. Op jaarbasis kijken we of onze aanpak ook de gewenste maatschappelijke impact heeft opgeleverd en stellen we waar nodig onze aanpak bij en leggen dat vast in het activiteitenplan voor het daaropvolgende jaar. Eens in de drie jaar wordt dit ambitiedocument herijkt.

Duidelijke doelstellingen: we maken op jaarbasis een gezamenlijk activiteitenplan met duidelijke doelstellingen, meetbare resultaten en een duidelijke aanpak. We betrekken hier onze partners bij.

Voortgang en impact monitoren: we ontwikkelen een gezamenlijk dashboard, waarmee we de voortgang bewaken en de maatschappelijke impact monitoren en inzichtelijk maken.

Een gezicht naar buiten
Communicatie en afstemming: iedere organisatie heeft zijn eigen kracht en krachtenveld. Het moet voor stakeholders duidelijk zijn wat we wel en niet samendoen en bij wie men terecht kan bij vragen. Daarom stemmen we onze communicatie en boodschap naar buiten toe beter op elkaar af.

Onderhouden gezamenlijk netwerk: we zijn ons er bewust van dat we alle (sport)partners in Gelderland nodig hebben om onze ambities te bereiken. Samen sterk dus. We nodigen onze partners uit om met ons mee te doen, financieel of met inzet van activiteiten, om zo het sportecosysteem in Gelderland te versterken. We bouwen daarmee voort aan de samenwerking binnen het Gelders Sportakkoord.

Dé sportprovincie van Nederland

Adel verplicht: Gelderland is de afgelopen jaren gegroeid tot toonaangevende provincie op sportgebied. We worden gehoord en gezien in Den Haag en talrijke (sport)organisaties weten ons te vinden. We blijven, voortbouwend op deze positie, inzetten op vooroplopen bij nieuwe ontwikkelingen. Dat betekent aanjagen van innovaties, uitdragen van hetgeen we daarvan leren en randvoorwaarden creëren die nodig zijn om voorop te lopen. Bijvoorbeeld door voorloper te zijn in slagvaardig functioneren en financieren en door externe financiering binnen te halen voor de sport in Gelderland.

Mensenwerk

Samenwerken is mensenwerk: plezier, energie, saamhorigheid en en gezamenlijk doel zijn belangrijke elementen voor een langdurige succesvolle samenwerking. Dat begint met elkaar kennen, maar ook door lief en leed te delen, bij teleurstellingen elkaar te steunen en samen successen te vieren.

Gezamenlijke uitvoeringsteam: vanuit de verschillende organisaties formeren we teams die samen aan de slag gaan met een vraagstuk. Door concreet samen te werken wordt kennis en ervaring die aanwezig is, direct uitgewisseld en leren we van elkaar.

provincie
Gelderland
provincie
Gelderland
LAZER
TeamNL
101
NEDERLANDSE LOTERIJ

GELDERS NETWERK VAN DE SPORT

In Gelderland houden tal van partijen zich bezig met sport. Sportaanbieders, al dan niet commercieel, gemeenten, scholen en kennisinstellingen, allerlei koepelorganisaties, bonden en maatschappelijke organisaties. Van lokaal tot landelijk. De meeste partijen die bovenlokaal, regionaal en/of provinciaal werken zijn aangesloten bij het Gelders Sportakkoord (GSA), waarbij we spelers en supporters kunnen onderscheiden. Partners waarmee we veel samenwerken zijn Achterhoek in Beweging, Academie voor Sport en Bewegen van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Radboud Universiteit, Nationaal Sportcentrum Papendal, Team NL, NOC*NSF, Jeugdfonds Sport en Cultuur en de Gelrestad gemeenten Apeldoorn, Arnhem, Ede en Nijmegen.

In dit netwerk zijn nog belangrijke verbeteringen aan te brengen. Aandachtspunten zijn:

1. Versterken van de samenwerking tussen gemeenten op bestuurlijk niveau.
2. Doorontwikkelen van het Gelders Sportakkoord.
3. Participatie van het bedrijfsleven.
4. Beter gebruik van Europese en landelijke fondsen en subsidies.

VERSTERKEN SAMENWERKING TUSSEN GEMEENTEN OP BESTUURLIJK NIVEAU

Door het versterken van bovenlokale samenwerking van met name kleinere gemeenten kunnen bovenlokale vraagstukken op het terrein van sporten met een beperking, talentontwikkeling, grotere sportevenementen en gezamenlijke accommodaties beter worden opgepakt. In de Achterhoek hebben negen gemeenten op bestuurlijk niveau afgesproken om gezamenlijk met deze vraagstukken aan de slag te gaan. Daarvoor is Achterhoek in Beweging opgericht. Wij nodigen samen met Achterhoek in Beweging en de Vereniging Sport en gemeenten (VSG), de andere regio's in Gelderland uit om deze samenwerking verder te versterken.

DOORONTWIKKELEN VAN HET GELDERS SPORTAKKOORD

GSA is sinds 2017 een samenwerkingsverband van meer dan 160 aangesloten partners die elkaar op het terrein van sporten en bewegen ondersteunen en versterken. Zo'n 50 daarvan zijn actief betrokken, de spelers, en de overige 110 zijn te kenschetsen als supporter. Vanaf 2017 richtte de samenwerking zich op het bouwen van het netwerk. Na de coronajaren is de samenwerking concreter geworden en werken partijen samen aan diverse uitdagingen waarbij mooie resultaten zijn bereikt.

De tijd is rijp om GSA door te ontwikkelen. Dat gaan we doen door:

1. Nog beter in te spelen op actuele en maatschappelijke ontwikkelingen: samen agenderen van doelen en resultaten en concrete samenwerking en kennisuitwisseling tussen de partners.
2. Het uitbreiden van de community.
3. Het opschalen van initiatieven: hoe kunnen we, aansluitend op lokale en regionale akkoorden, lokale initiatieven vergroten tot regionale of provinciale schaal?
4. Onze impact van onze gezamenlijke activiteiten te vergroten door beter gebruik te maken van fondsen en subsidies. In de komende twee jaar worden daarvoor de eerste stappen gezet.

PARTICIPATIE BEDRIJFSLEVEN

In het netwerk van de Gelderse sport is het bedrijfsleven ondervertegenwoordigd. Terwijl thema's als vitaliteit en verzuimpreventie op iedere werkvloer van belang zijn. Uit gesprekken blijkt dat er belangstelling is van het bedrijfsleven om mee te doen, maar om te komen tot actieve deelname in het netwerk of daarin te investeren, is een helder aanspreekpunt op Gelders niveau nodig.
We werken hiervoor aan een gezamenlijk loket, waarmee we het bedrijfsleven en andere partijen uitnodigen om samen met ons te investeren in de Gelderse sport. VNO-NCW, belangrijke partner van GSA, is actief betrokken bij deze ontwikkeling.

BETER GEBRUIK VAN EUROPESE EN LANDELIJKE FONDSEN EN SUBSIDIES

Er zijn tal van Europese en landelijke mogelijkheden voor ondersteuning van de werkzaamheden van partijen uit het Gelders netwerk. Fondsen op landelijk niveau weten we goed te vinden, maar op Europees niveau is dat minder. In de komende jaren onderzoeken we wat ervoor nodig is om deze Europese fondsen beter te benutten.

THEMATISCHE AANPAK

De samenwerking tussen de verschillende organisaties binnen de sportwereld is georganiseerd via regionale, lokale en provinciale sportakkoorden en het landelijke sportakkoord. Daarbij wordt de thematische indeling van het Nationale Sportakkoord als standaard gehanteerd binnen de sportwereld. Daarop aanhakend staan hieronder per thema, op hoofdlijn, onze ambities en aanpak. Deze vormen het uitgangspunt voor ons jaarlijkse activiteitenplan. Door jaarlijks de resultaten te monitoren, toetsen we de effectiviteit van onze aanpak en stellen deze waar nodig bij.

Aangezien de verschillende thema's binnen de sport allemaal op elkaar ingrijpen, zijn de hieronder weergegeven acties niet los van elkaar te zien.

THEMA'S

1. Inclusie en diversiteit
2. Sociaal veilige sport
3. Vitale sportaanbieders
4. Vaardig in bewegen
5. Ruimte voor sport en bewegen
6. Maatschappelijke waarde van topsport
7. Gezond met sport en zorg

THEMA 1: INCLUSIE EN DIVERSITEIT

Voor veel mensen is sport en bewegen niet vanzelfsprekend. Er zijn grote verschillen geconstateerd die zijn gerelateerd aan de samenstelling van de bevolking. Volwassenen met een hoge sociaal economische positie (SEP) voldoen bijna twee keer zo vaak aan de beweegrichtlijnen als mensen met een lage SEP. Ook mensen met een lichamelijke beperking voldoen minder vaak aan de beweegrichtlijnen dan mensen zonder lichamelijke beperking (respectievelijk 27% en 51%). Niet iedere LHBTIQA+ persoon ervaart een veilige sportomgeving en dat heeft invloed op de sportkeuze en sport-deelname.

Vanuit onze ambitie dat sporten voor iedereen die dat wil mogelijk moet zijn, is ons streven om de sport-deelname van deze groepen te vergroten. Ook willen we bij deze groepen het aantal mensen dat aan de beweegrichtlijn voldoet vergroten.

De verschillende groepen vragen ieder om een eigen aanpak. Voor mensen met een (lichamelijke) beperking zetten we in op het verlagen van drempels en het verbeteren van het aanbod. Door de verbinding te maken met bestaande programma's van lokale sportaanbieders en maatschappelijke organisaties met (para-)sportevenementen willen we het bestaande aanbod beter onder de aandacht brengen en passender maken, om zo de sportdeelname van deze groepen te vergroten. Ook willen we topsporters als rolmodel inzetten om daarmee mensen te inspireren. Door het (door-)ontwikkelen van twee regionale talentprogramma's, een voor visuele beperking en een voor rolstoelsporten, verbeteren we de kwaliteit van het aanbod voor mensen met een beperking.

We stimuleren sporten voor mensen met een lage SEP onder meer door ondersteuning van het Jeugdfonds Sport en Cultuur en door de sportieve inrichting van de buitenruimte met aandacht voor kwetsbare wijken.

Met sportbonden en sportaanbieders werken we aan acceptatie en inclusie van LHBTIQA+ personen. Zie ook thema 2.

SPORT INCLUSIE SHOW

De **Sport Inclusie Show** is een jaarlijkse terugkerend event waar het thema inclusief sporten in volle breedte wordt uitgelicht en waarmee we inclusie in en door sport en bewegen een stap verder willen brengen. De GSF is hierbij agendasetter, verbinder en inspirator waar Gelderse gemeenten en sportaanbieders zich aan op kunnen trekken. Het organiseren van dit event in een specifieke Gelderse gemeente kan daarnaast leiden tot een extra duwtje t.a.v. duurzaam lokaal en regionaal beleid en uitvoering rondom sporten en bewegen voor (echt) iedereen. Een thema dat kan aansluiten bij diverse andere beleidsdoelstellingen zoals leefbaarheid, meedoen en ontmoeten, gelijk-waardigheid, plezier en gezondheid.

THEMA 2: SOCIAAL VEILIGE SPORT

Een sociaal veilige sportomgeving is een belangrijke randvoorwaarde om veilig en met plezier te kunnen sporten. Ongewenste situaties als gevolg van grensoverschrijdend gedrag zorgen voor veel, vaak ongezien, leed. Wij willen daarom, samen met alle betrokken organisaties, het aantal incidenten en ongewenste situaties aantoonbaar terugbrengen en zodoende voor iedereen, van recreant tot topsporter, een veilig Gelders sportklimaat creëren.

Bij onze aanpak staan bewustwording en cultuuromslag centraal. Deze moeten plaatsvinden in de haarvaten van de sport. Dus gericht op alle sporters, trainers, coaches, begeleiders en bestuurders: van breedte- tot topsport, van jeugd tot senioren, met of zonder beperking en voor lhbtiqa+ personen, al dan niet in groepsverband. De boodschap moet dus breed zijn en door alle betrokken organisaties worden uitgedragen. Daarbij volgen we de lijn van NOC*NSF en maken we gebruik van alle initiatieven die reeds in gang zijn gezet.

We zetten daarom onze netwerken in om deze boodschap mede uit te dragen. Hiervoor gebruiken we onze lopende programma's en onze topsportevenementen als podium.

Gelet op onze rol bij de begeleiding van talenten en het beheren van talentprogramma's, heeft de doelgroep talenten onze speciale aandacht. Door de leeftijd en prestatiedruk is de groep van jonge sporters extra kwetsbaar. Voor deze groep is een gerichte aanpak ontwikkeld die we in de komende jaren breder willen inzetten.

In omgevingen waar ambitieuze talentontwikkeling plaatsvindt, wordt methodiek ingezet die een sociaal veilige omgeving stimuleert. Via Cultuursessies, waarin gedeelde waarden en normen besproken worden, en waarin afspraken worden gemaakt over gewenst en ongewenst gedrag wordt de aanzet gegeven tot het gebruik van de Sporttalk App.

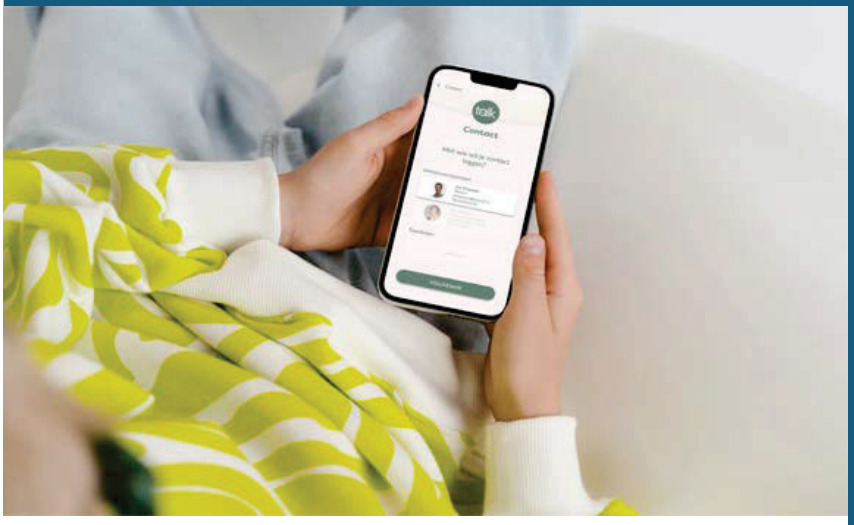

SPORTTALK APP

In de **Sporttalk App** kunnen (de jonge) sporters bevraagd worden op het nakomen van de gemaakte afspraken of uitdagingen die zij anderszins ondervinden op het gebied van sociale veiligheid.

Deze methodiek van Topsport Gelderland, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, en de experts van Talk App ontving de Nationale Sportinnovatorprijs op het gebied van sociale veiligheid. De komende jaren zal gewerkt worden aan een brede inzet van de methodiek in de Gelderse sport. Trainers en begeleiders actief in de breedtesport zullen opgeleid worden om de methodiek en de Sporttalk App te kunnen toepassen.

THEMA 3: VITALE SPORTAANBIEDERS

Om het sport- en beweegaanbod te verbeteren is versterking nodig van de organisatiekracht van sportverenigingen en van het menselijk kapitaal in de sport. Wij willen de toekomstbestendigheid van de sportaanbieders, verenigingen, sportscholen en andere aanbieders versterken.

Gemeenten hebben via de lokale sportakkoorden primair de rol om sportaanbieders te versterken. Wij ondersteunen gemeenten die dat nodig hebben hierbij. Dat doen we door kennis en ervaringen over succesvolle en inspirerende voorbeelden uit te dragen en waar mogelijk deze naar andere gemeenten op te schalen. Wij vragen bij de landelijke organisaties om aandacht voor de professionalisering binnen de sportsector.

Financiële armslag speelt bij deze vitaliteitsverbetering een belangrijke rol. Om deze te verbeteren willen we stimuleren dat sportvastgoed wordt verduurzaamd om zo de energielasten van sportverenigingen te verlagen. Verder kijken we naar een grotere inbreng van het bedrijfsleven als maatschappelijk partner en we gebruiken topsportevenementen als aanjager voor verdere kwaliteitsgroei en versterking van de breedtesport.

VA-NETWERK

Het **VA-netwerk Gelderland** heeft als doel een efficiënte inrichting van de ondersteuning voor sportverenigingen te realiseren. Door regelmatig bijeenkomsten te organiseren wordt het netwerk versterkt en wordt er op regionaal niveau gewerkt aan verdere samenwerking tussen verenigingsadviseurs.

De bijeenkomsten, georganiseerd door de GSF, bieden een waardevol platform voor verenigingsondersteuners om samen te werken en kennis uit te wisselen, wat essentieel is voor een effectieve ondersteuning van sportverenigingen in de toekomst.

THEMA 4: VAARDIG IN BEWEGEN

Uit tal van onderzoeken blijkt dat niet alleen het aantal uren dat de jeugd beweegt sterk afneemt, maar dat ook de motorische vaardigheid hard achteruitloopt. Dit heeft grote gevolgen voor de gezondheid van het kind, nu en voor de rest van zijn/haar leven.

Wij willen daarom dat kinderen meer en beter bewegen. Vaardige bewegers blijven vaker hun hele leven bewegen met alle positieve gevolgen voor de samenleving van dien.

Om dat te bereiken willen de samenwerking tussen de sportsector en het onderwijs verder versterken en zetten we in op de ontwikkeling van brede motorische vaardigheden en meer bewegen door de jeugd. Dit doen we via het programma Sportief Groot Worden, Sportief Groot Worden is een brede visie op sportief opgroeien, gebaseerd op het door Gelderse partijen ontwikkelde ‘Gelders model voor talentontwikkeling’. In de aanpak wordt beschreven welke zaken van belang zijn in een optimale ontwikkelomgeving voor sport- en beweegvaardigheden van elk Gelders kind. Dit is van groot belang, want Sportief vaardige kinderen kiezen vaker de rest van hun leven voor een actieve en dus gezondere leefstijl.

Sportief Groot Worden wordt gedragen door veel Gelderse partijen en is van iedereen. “It takes a village to raise a child.”

Door een twintigtal gemeenten wordt het programma **Sportief Groot Worden** inmiddels omarmd, en past interventies toe die passen binnen de aanpak in verschillende omgevingen (school, sport, buitenspelen). Veel interventies die in de markt beschikbaar zijn, passen binnen Sportief Groot Worden.

Sportief Groot Worden inspireert om aan de slag te gaan met deze aanpak, verzamelt data over beweeggedrag en beweegvaardigheid van kinderen tot op individueel niveau. De aanpak helpt zo om kinderen op maat te kunnen begeleiden naar meer vaardigheid en te komen tot meer gerichte beleidskeuzes in verschillende omgevingen.

THEMA 5: RUIMTE VOOR SPORT EN BEWEGEN

Een sportieve, inclusieve en duurzame inrichting van de woon- en leefomgeving draagt bij aan de gezondheid en leefbaarheid van alle Gelderse inwoners. Wij willen daarom een aantrekkelijke buitenruimte realiseren waar activiteiten op het snijvlak van sport, leefstijl en gezondheid worden georganiseerd.

Wij brengen dit vraagstuk onder de aandacht van andere beleidsvelden die gaan over de ruimtelijke inrichting en willen dit verankeren in de Omgevingsvisie van de provincie Gelderland.

Verder richten we onze aanpak op het ontwikkelen van goede voorbeelden en deze (laten) opschalen. Het gaat ons daarbij om de openbare ruimte binnen de bebouwde kom in de dorpen en wijken, sport- en speelpleintjes, speeltuinen, alsook om de sportparken en sportlocaties die meestal meer aan de randen of in het buitengebied liggen. Ook de relatie tussen de openbare ruimte met aanliggende sportaccommodaties is daarbij van belang. Centraal staat daarbij de programmering van activiteiten in deze buitenruimte.

We kiezen voor een aanpak die bij onze rol past. We richten ons op een aanpak op bovenlokale thema's waarbij we kennis ontwikkelen en ondersteunen initiatieven die als voorbeeld kunnen dienen. Bij de uitvoering sluiten we zo veel mogelijk aan bij bestaande beleidstrajecten binnen de provincie, zoals de dorpen- en wijkendeals, gezonde leefomgeving, bevorderen actieve mobiliteit, regionale woondeals en bevorderen natuurinclusiviteit.

GELDERSE BUITENKANSEN

Gelderse Buitenkansen is bedoeld voor professionals, zoals ontwerpers, stedenbouwkundigen, buurtsportcoaches en beleidsadviseurs. Met een inspirerend, interactief programma, en prikkelende columns, willen we iedereen stimuleren om samen aan de slag te gaan.

Een aantrekkelijke buitenruimte is voor alle Gelderse inwoners van belang. Het stimuleert tot bewegen, ontmoeten, ontspannen, sporten en recreëren.Door de actualiteit van het thema buitenruimte organiseerden GSF en provincie Gelderland in 2023 het eerste landelijke kennisevent Gelderse Buitenkansen.

THEMA 6: MAATSCHAPPELIJKE WAARDE VAN TOPSPORT

Landelijk groeit de erkenning voor de maatschappelijke waarde van topsport. Deze waarde kent verschillende aspecten: het gaat om de beleving van toeschouwers, de ontplooiing van talenten, de economische waarde, de kwaliteitsversterkende werking binnen de sport en de rol als podium.

Wij willen de maatschappelijke waarde van topsport inzetten voor tal van maatschappelijke thema's, zoals vitaliteit en duurzaamheid. En we ondersteunen de topsport door, passend bij onze bovenlokale rol, topsportevenementen mogelijk te maken en door het ondersteunen van talenten.

Topsportevenementen zorgen voor een sterk sportklimaat in de provincie. De impact van maatschappelijke programma's rondom topsportevenementen verbinden we met lopende programma's binnen de verschillende thema's in de sport. We zetten de topsportevenementen in als podium om tal van maatschappelijke vraagstukken onder de aandacht te brengen. Afhankelijk van het soort evenement kan daarbij gedacht worden aan onderwerpen zoals mobiliteit, natuur en landelijk gebied, inrichten van de ruimte, (circulaire-)economie, duurzaamheid en de leefbaarheid van wijken en dorpen.

Dit vraagt om een samenhangende aanpak met andere overheden en instanties op deze onderwerpen. Voor talentontwikkeling creëren we een optimale omgeving in Gelderland door een regionaal netwerk van talentprogramma's te ondersteunen en Gelderse sporttalenten op een toekomstbestendige wijze te begeleiden naar, in en na hun sportcarrière. Specifiek gaat daarbij de aandacht uit naar een veilige sportomgeving voor de talenten (zie ook thema 2).

WK VOLLEYBAL VROUWEN 2022

Het wereldkampioenschap volleybal voor vrouwen was één van de grootste evenementen die ooit in Gelderland hebben plaatsgevonden. Op 22 september 2022 werd het WK gestart met een teampresentatie in het centrum van Apeldoorn. Tussen 23 september tot en met 15 oktober werden wedstrijden gespeeld in GelreDome in Arnhem en Omnisport in Apeldoorn.

Met thema's als bewegen, gezonde duurzame voeding en daaraan gekoppelde activiteiten, bewees het **WK Volleybal** veel meer te zijn dan alleen een groot internationaal sporttoernooi. Heel Gelderland deed mee door gemeenten en dorpen actief te betrekken bij onder meer (sport)evenementen.

THEMA 7: GEZOND MET SPORT EN ZORG

Sport en sportief bewegen is een belangrijk middel om de gezondheid van inwoners in Gelderland te bevorderen. Echte preventie begint met een actieve leefstijl, een leven lang. Hierbij is de kracht van optimale samenwerking tussen het zorg-, welzijn- en sportdomein een belangrijke factor. Het zorglandschap zien we als belangrijke vindplek van de doelgroep. Sport als medicijn en bewegen op recept moet het nieuwe normaal worden.

Het aantal mensen dat voldoet aan de beweegnorm is al jaren onveranderlijk (te) laag. Een aanpak, uitsluitend vanuit de sportsector, om mensen in beweging te krijgen bleek niet effectief.
Het vraagt om een aanpak waarbij meer vanuit het perspectief van degenen die niet of te weinig sporten en bewegen wordt gekeken. Het is vanuit dat besef dat er landelijk wordt ingezet om de samenwerking tussen de sportsector met zorgaanbieders en andere maatschappelijke organisaties te versterken.

In de Beweegbrief van de minister van VWS is aangegeven dat de onlangs opgerichte Beweegalliantie, waaraan een breed scala van partijen en andere departementen deelneemt, onder de vlag van het Preventieakkoord vanaf 2023 aan de slag gaat met acties en initiatieven om meer Nederlanders in beweging te krijgen.

We zoeken verbinding met de Beweegalliantie en zullen in aanvulling en samenwerking met hen ons inzetten om op provinciaal, regionaal en lokaal niveau de samenwerking en verbinding tussen de sectoren te versterken.

We willen via concrete voorbeelden en activiteiten bijdragen aan de kennisontwikkeling van succesvolle interventies. We dragen deze uit en zetten in op het opschalen van deze initiatieven. We werken hierbij ook samen met de kennisinstellingen binnen Gelderland.

KETENAANPAK VALPREVENTIE

De **ketenaanpak Valpreventie** is een belangrijk speerpunt binnen GALA.

Vanuit de GSF zijn wij actief als regionale coördinator binnen de ketenaanpak valpreventie. Zo stimuleren wij het sportdomein om een (flinke) rol te pakken als het gaat om valpreventie. Valpreventie is namelijk veel meer dan het aanbieden van een (erkende) interventie, maar gaat in het bijzonder over gezond ouder worden en dus de aanwezigheid van veelzijdig en toegankelijk aanbod en een gedegen (warme) doorgeleiding voor zowel de jonge (preventie) als de oudere senior (onderhoud).

Met sport is veel te winnen

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

24 700 518